

بررسی ارتباط بین مدیریت ریسک بر توسعه مالی و اثربخشی سازمانی در شرکت پخش البرز

سید کریم موسوی^۱، زهرا دهنوی^۲، محمود شهبازگرمرودی^۳

^۱ گروه حسابداری، واحد ورامین، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران

^۲ گروه حسابداری، واحد ورامین، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، گروه حسابداری، واحد ورامین، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی بررسی ارتباط بین مدیریت ریسک بر توسعه مالی و اثربخشی سازمانی در شرکت پخش البرز انجام شده است. روش پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی بوده است. جامعه آماری این پژوهش را تمامی کارکنان در شرکت پخش البرز به تعداد ۳۸۰ نفر تشکیل می دهند. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۱۸۱ نفر تعیین شد. همچنین به منظور نمونه گیری نیز پس از برآورد حجم نمونه از روش نمونه گیری تصادفی در دسترس استفاده شد. به منظور گردآوری داده‌ها، از سه پرسشنامه استاندارد شده سنجش مدیریت ریسک، اثربخشی سازمانی و نیز پرسشنامه سنجش توسعه مالی استفاده شد. روایی محتوایی، روایی سازه و تحلیل عاملی تأییدی و نیز ضریب پایایی هرکدام از ابزار به ترتیب توسط استاد محترم راهنما، نرم‌افزار LISREL و آلفای کرونباخ تأیید شده است. نتایج معادلات ساختاری نشان داد مدیریت ریسک بر توسعه مالی و اثربخشی سازمانی در شرکت مورد پژوهش تأثیر مستقیم و معناداری دارد. یافته‌های آزمون t تک نمونه‌ای حاکی از آن بود که در شرکت پخش البرز میزان توسعه مالی، اثربخشی سازمانی به ترتیب در وضعیت نسبتاً مطلوب (برای توسعه مالی و اثربخشی سازمانی) قرار دارند. یافته همه همچنین حاکی از آن بود تنها مؤلفه آموزش نیروی انسانی از ابعاد اثربخشی سازمانی در سطح نامطلوبی قرار دارد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت ریسک، توسعه مالی، اثربخشی سازمانی، شرکت البرز

مقدمه

نقش با اهمیت مدیریت ریسک در هر سازمان بدون هیچ گونه بحث و مجادله ای به اثبات رسیده است. مدیریت ریسک می تواند با ارائه راهبردها و استراتژی های مناسب شرکت را به موفقیت نزدیک سازد. توسعه مالی نیز یکی از موفقیت هایی است که به دنبال پیاده سازی مناسب مدیریت ریسک، سازمان از آن بهره می برد. سازمانها با توسعه مالی می توانند موفقیت خود را برای زمانی نسبتا مدیدی تضمین نمایند. در صورتی که مدیریت ریسک بتواند با اهداف سازمان نقش مؤثری را در تحقق اهداف سازمانی ایفا کند. توسعه مالی را می توان به سمتی هدایت نمود که در نهایت منجر به پیشرفت و اثربخشی سازمانی گردد. در طول تاریخ، تعریف ریسک و فهم و درک از مدیریت ریسک دست مایه تحولات چشمگیری شده و در طی زمان مسیری تکاملی پیدا کرده است. در گذشته ریسک به عنوان یازخورد و نتیجه عوامل طبیعی قلمداد می شد که توانایی و قابلیت پیش بینی و مدیریت کردن را نداشت، ولی با تکامل و توسعه مکتبهای علمی، دیدگاهی پدید آمد که در آن ریسک قابلیت کمی و مدیریت شدن را با یکی از رویکردهای دوری، پرهیز، کاهش و انتقال را دارا می باشد. امروزه با پیچیده تر شدن کسب و کار و تهدیدها و فرصتهایی که سازمانها با آنها رو به رو هستند، تحقق اهداف از پیش تعیین شده و راهبردهای آنها را با مشکل مواجه ساخته است. می توان گفت مدیریت ریسک راهکاری برای مدیریت تهدیدها و فرصتها و پاسخگویی به فشارهای تجاری و اثربخشی سازمانی به حساب می آید. از سوی دیگر اثربخشی سازمانی یکی از متغیرهای کلیدی در جهت بهبود و تحقق اهداف سازمانی است که با عواملی همچون مدیریت ریسک و ابعاد دیگر مدیریت در سازمانی می تواند در ارتباط باشد. همچنین توسعه مالی به صورت فرایندی تعریف می گردد که باعث توسعه خدمات گوناگون مالی در کیفیت، کمیت و اثربخشی می گردد. بنابراین توسعه مالی یکی از عوامل مهم و مؤثر در فرایند توسعه اقتصادی قلمداد می گردد. بدین منظور پژوهش حاضر به دنبال بررسی ارتباط بین مدیریت ریسک بر توسعه مالی و اثربخشی سازمانی در شرکت پخش البرز می باشد.

پیشینه پژوهش**پژوهشهای داخلی**

قربانی و همکاران (۱۴۰۳) به مطالعه توسعه مدل تصمیم گیری چند معیاره برای مدیریت ریسک های عملیاتی نظام بانکداری کشور پرداختند. عامل بسیار تاثیرگذار توجه زیادی به مدیریت «ریسک های عملیاتی» در سازمان های مالی-اعتباری شده است: نخست، رشد نمایی استفاده از فن آوری و دوم، افزایش ارتباطات میان شرکت کنندگان در بازارهای سرمایه. با وجود آنکه فن آوری سبب سهولت انجام بسیاری از کارها در سازمان و مهمتر از آن رشد بهره وری سازمانی شده است اما رشد فن آوری، سازمانها را با مسائل و مشکلات جدیدی نیز روبرو کرده است. بطور روشن تر؛ امروزه، اتوماسیون در سازمانها باعث شده عملیاتی که در گذشته به صورت دستی انجام می شد و شاید ساعتها وقت کارکنان اداره صرف انجام آن می گردید، هم اکنون در مدت زمان بسیار کوتاه تری و با احتمال خطای بسیار کمتری انجام شود، هر چند این رشد فن آوری به معنای آن نیست که ریسک حاصل از انجام کارهای اداری کاهش یافته است زیرا در حال حاضر سازمان با ریسک بسیار بزرگتری مانند امکان از کارافتادگی سیستم اتوماسیون روبروست. بنابراین، نیاز به شناسایی و مدیریت این نوع ویژه از ریسکها در سازمانهای مالی و به ویژه در بانک ها ضرورتی انکارناپذیر است. به همین جهت، بنظر میرسد که وجود یک هسته تصمیمگیرنده که وظیفه تصمیمسازی و شناسایی بهترین سیاست ها و/یا راهبردهای مؤثر برای مدیریت اثربخش ریسک های عملیاتی شناسایی شده را عهده دار

خواهد بود میتواند به عنوان گامی موثر در جهت مدیریت توانمند این نوع از ریسکها در سازمان ها و موسسات مالی-اعتباری محسوب گردد. بویژه، اهمیت و حساسیت این موضوع در شرایطی که مساله تصمیم گیری به مطالعه و بررسی مجموعه تمامی سیاست ها و/یا راهبردهای استاندارد قابل دسترس و نهایتا گزینش بهترین سیاست و/یا راهبرد بر اساس بررسی بیش از یک معیار و پارامتر پایه‌های و تاثیرگذار در فرایند تصمیمسازی وابسته است بیشتر قابل درک خواهد بود. به همین دلیل، "یک مدل تصمیمگیری چند معیاره جامع" رویکرد و سازوکاری استاندارد و قابل اثبات را به جهت تصمیمگیری و تصمیمسازی بهینه برای مدیریت اثربخش مجموعه ریسک های عملیاتی در سطح نظام بانکداری کشور توسعه و ارائه داده است.

امیری و همکاران (۱۴۰۳) به مطالعه نقش مدیریت ریسک سازمانی در ریسک پولشویی سازمان ها پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که ریسک پولشویی سازمان ها تحت تأثیر سازه های مدیریت ریسک سازمانی (محیط کنترلی و اطلاعات و ارتباطات) قرار می گیرد.

رحمانی فضلی (۱۴۰۳) به مطالعه بررسی رابطه بین مصرف انرژی، توسعه مالی و درجه باز بودن تجاری در کشور های خاورمیانه پرداختند. نتایج حاصل نشان داد علیت بلند مدت از سوی توسعه مالی و درجه باز بودن تجاری به سمت مصرف انرژی وجود دارد اما علیت معکوس آن وجود نداشته و همچنین بین درجه باز بودن تجاری و توسعه مالی هیچگونه رابطه علیتی وجود ندارد.

عارف منش و همکاران (۱۴۰۱) تأثیر مدیریت ریسک بر عملکرد شرکت با نقش میانجی مزیت رقابتی و سواد مالی را بررسی کردند. بر اساس بررسی نگارندگان، تاکنون پژوهشی در ارتباط با ارائه مدل عوامل نظارتی و محیطی موثر بر مدیریت شرکت و پیامدهای مالی آن و با استفاده از روش کیفی انجام نشده است و انجام این پژوهش، شکاف پژوهشی در این حوزه را کاهش داده و به بسط ادبیات پژوهش در این حوزه کمک شایانی خواهد کرد. لکن پژوهش حاضر از روش ترکیبی (کیفی - کمی) بهره برده و ابتدا با بررسی مبانی نظری با استفاده از روش کیفی فراترکیب، مولفه های نظارتی و محیطی موثر و پیامدهای مدیریت ریسک را شناسایی می کند و سپس براساس تحلیل دلفی فازی با توجه به دو معیار میانگین و ضریب توافق این مولفه ها را تایید یا حذف می کند و در نهایت در بخش کمی از طریق تحلیل مجموعه راف توسعه یافته، مهمترین مولفه های موثر و پیامدهای مدیریت ریسک را در قالب یک مدل سلسله مراتبی مشخص می کند. این پژوهش با شناسایی عوامل موثر بر مدیریت ریسک مبتنی بر مولفه های محیطی و نظارتی و همچنین شناخت.

پژوهشهای خارجی

الزویی^۱ (۲۰۲۰) در تحقیقی به بررسی تأثیر نقش مدیریت ریسک و تأمین مالی با توسعه مالی در شرکتهای اردنی پرداخت. در این تحقیق شرکتهای مورد بررسی ۷۱ شرکت بوده. ابزار گردآوری داده ها در این تحقیق پرسشنامه بوده و روش پژوهش؛ روش پیمایشی بوده است. یافته های تحقیق نشان داد که معیارهای اعمال مدیریت ریسک و تأمین مالی میزان توسعه مالی را افزایش داده است.

موسلیح^۲ (۲۰۱۹) به بررسی مزایای مدیریت ریسک سازمانی برای افزایش عملکرد شرکت پرداخت. در این تحقیق از روش کمی استفاده و شرکتهایی که در بورس اوراق بهادار اندونزی قرار دارند انتخاب گردیدند. صد و هشت پرسشنامه توسط پاسخ

^۱ Alzoub

^۲ Muslih

دهندگان کامل و از روش های رگرسیون برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد. نتایج نشان داد که رابطه معنی داری بین مدیریت ریسک سازمانی با عملکرد شرکت وجود دارد. تأثیر مدیریت ریسک سازمانی بر عملکرد شرکت معنی دار بوده ولی تأثیر حاکمیت شرکت ها بر عملکرد شرکت ناچیز بود.

لئوکاس^۳ (۲۰۱۹) در تحقیق با بررسی نقش بیش اطمینانی مدیر عامل، مدیریت ریسک و کارایی سرمایه گذاری پرداخت. روش انجام تحقیق پیمایشی و از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری داده استفاده شده است. یافته های تحقیق حاکی از آن بود که کیفیت مدیریت ریسک بر کارایی سازمانی مؤثر است و توانسته به طور چشمگیری کارایی سازمان را ارتقاء بخشد.

هایدر و فانگ^۴ (۲۰۱۹) در پژوهشی به اثربخشی مدیریت ریسک بر عملکرد سازمانی پرداختند. روش انجام این تحقیق توصیفی از نوع پیمایش بوده است. از دو پرسشنامه استاندارد شده جهت گردآوری داده ها استفاده شده است. نتایج نشان داد مدیریت ریسک در شرکت اثر معنادار و مستقیمی بر عملکرد شرکت دارد. همچنین نتایج نشان داد که میزان مدیریت ریسک در شرکت های دولتی و خصوصی تفاوت معناداری دارد.

هوگان^۵ (۲۰۱۸) در تحقیق با عنوان نقش کاربرد مدیریت ریسک بر حساسی مالی پرداخت. این تحقیق که به روش پیمایشی انجام شد به این نتیجه منتج شد که اعمال مدیریت ریسک به طور معناداری بر حساسی شرکت تأثیر معناداری داشته و موجب ارتقاء آن گشته است.

ویکارامیشنش (۲۰۱۸) در پژوهش خود به بررسی تأثیر روشهای مدیریت ریسک و نحوه اجرای آن برای بهبود عملکرد مالی پایدار در سریالانکا و ارائه راهنمایی برای همه شرکتها در مورد چگونگی رفع خطرات ناشی از ورشکستگی آنها میباشد. این تحقیق به پوشش گسترده بخشهای کسبوکار توسط ۶۵ شرکت ذکر شده گسترش یافته است. تجزیه و تحلیل آماری روش رگرسیون چندگانه برای محاسبه نتایج با استفاده از نرم افزار ایویوز انجام شد. شیوه های مدیریت ریسک در جریان نقدی عملیاتی، منجر به همبستگی منفی بین عملکرد مالی پایدار میشود. این مطالعه نشان داد که شیوه های مدیریت ریسک نقدی سرمایه گذاری رابطه ای با عملکرد مالی پایدار ندارد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی: مدیریت ریسک بر توسعه مالی و اثربخشی سازمانی در شرکت پخش البرز مؤثر است.

فرضیه فرعی اول: شرکت پخش البرز از نظر میزان توسعه مالی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

فرضیه فرعی دوم: شرکت پخش البرز از نظر میزان اثربخشی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش

روش پژوهش این پژوهش از نظر ماهیت و محتوا از نوع توصیفی است، که با استفاده از داده های ثانویه مستخرج از صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به تحلیل توانایی مدل های پیش بینی ورشکستگی می پردازد. انجام این پژوهش در چهارچوب استدلال قیاسی - استقرایی صورت خواهد گرفت. از سوی دیگر پژوهش حاضر از نوع

^۱Leokas

^۲Haider & Fang

^۳Hogan

پس رویدادی (نیمه تجربی) است، یعنی بر مبنای تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته و تاریخی (صورت های مالی شرکت ها) انجام می گیرد. همچنین این پژوهش از نوع مطالعه ای کتابخانه ای و مدل سازی بوده و مبتنی بر تحلیل داده های تابلویی (پانل دیتا) نیز می باشد.

جامعه آماری پژوهش

جامعه پژوهش به مجموعه ای از عناصر گفته می شود که دارای یک یا چند ویژگی مشترک باشند. در واقع جامعه؛ مجموعه ای از اعضای حقیقی یا فرضی است که نتایج تحقیق به دنبال آن انتقال و تعمیم می یابد (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۹۳). جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه کارکنان شرکت پخش البرز می باشد که بنا بر اطلاعات بدست آمده تعداد آنان برابر با ۳۸۴ نفر می باشند. حجم نمونه نیز با توجه به تعداد جامعه آماری و بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۱۸۱ نفر برآورد شد. همچنین به منظور نمونه گیری؛ پس از برآورد حجم نمونه، از روش نمونه گیری تصادفی در دسترس استفاده شد.

نتایج پژوهش

آمار توصیفی

در جدول ۱ میانگین از جمله شاخص های مرکزی و شاخص های پراکندگی به صورت کلی محاسبه شده است.

جدول شماره (۱) میانگین و انحراف معیار ابعاد متغیر توسعه مالی

ابعاد توسعه مالی	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
کمیت و کیفیت ارتباط با مشتری	۱۸۱	۷	۳۰	۴/۲۷	۰/۶۰۷
کارآیی سازمانی	۱۸۱	۶	۳۰	۴/۰۳	۰/۵۶۵
وفاداری مشتریان	۱۸۱	۶	۳۰	۱/۶۰	۰/۶۳۷
کیفیت ارائه خدمات	۱۸۱	۸	۳۰	۴/۲۴	۰/۶۱۷

جدول شماره (۲) میانگین و انحراف معیار ابعاد متغیر اثربخشی سازمانی

ابعاد اثربخشی سازمانی	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
برنامه ریزی	۱۸۱	۱۲	۵۵	۲/۲۱	۰/۵۰۳
آموزش کارکنان	۱۸۱	۴	۲۰	۳/۱۵	۰/۴۹۹
مدیریت	۱۸۱	۶	۳۰	۴/۱۱	۰/۵۶۱
توسعه سازمان	۱۸۱	۹	۴۵	۴/۷۷	۰/۵۰۱

نتایج آزمون فرضیات پژوهش

اما در ادامه بحث به تجزیه و تحلیل فرضیه ها خواهیم پرداخت:

فرضیه اصلی: "مدیریت ریسک بر توسعه مالی و اثربخشی سازمانی در شرکت پخش البرز مؤثر است."

برای پاسخگویی به این سوال از مدل معادلات ساختاری ارائه شده استفاده شده است. در جدول شماره ۳ اثر مستقیم استاندارد شده و نشده مدیریت ریسک بر توسعه مالی ارائه شده است.

جدول شماره (۳) اثر مستقیم استاندارد شده و استاندارد نشده مدیریت ریسک بر توسعه مالی

توسعه مالی		مدیریت ریسک
اثر مستقیم استاندارد شده	اثر مستقیم استاندارد نشده	
۱۳۶۸	۱۲۰۸	

جدول شماره ۳ نشان می دهد که متغیر مدیریت ریسک دارای اثر استاندارد شده ۱۳۶ و اثر استاندارد نشده ۱۲۰ بر متغیر توسعه مالی دارد. همچنین جدول شماره ۴ ضریب مسیر و اثر مستقیم مدیریت ریسک بر توسعه مالی را نشان می دهد.

جدول شماره (۴) ضریب مسیر بین متغیر پنهان مدیریت ریسک و توسعه مالی

مسیر	اثر مستقیم		خطای معیار	نسبت بحرانی	سطح معناداری
	استاندارد نشده	استاندارد شده			
مدیریت ریسک	توسعه مالی	۱۲۰۸	۱۳۶۸	۵/۹۶۷	۱۰۰۱

نتایج جدول شماره ۴ نشان می دهد که مدیریت ریسک بر توسعه مالی در سطح ۱۰۰۱/ اثر مستقیم معناداری دارد. ضریب اثر بین این دو متغیر ۱۳۶ می باشد. این ضریب نشان می دهد که چنانچه متغیر مدیریت ریسک به اندازه یک انحراف استاندارد افزایش یابد توسعه مالی نیز به اندازه ۱۳۶ انحراف استاندارد افزایش می یابد. مدیریت ریسک به طور کلی ۱۳/۶ درصد از کل واریانس توسعه مالی را تبیین می کند.

فرضیه اصلی: "مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی در شرکت پخش البرز مؤثر است." برای پاسخگویی به این سوال نیز از مدل معادلات ساختاری ارائه شده، استفاده شده است. در جدول شماره ۵ اثر مستقیم استاندارد شده و نشده مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی ارائه شده است.

جدول شماره (۵) اثر مستقیم استاندارد شده و استاندارد نشده مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی

اثربخشی سازمانی		مدیریت ریسک
اثر مستقیم استاندارد شده	اثر مستقیم استاندارد نشده	
۱۱۹	۱۱۶۸	

جدول شماره ۵ نشان می دهد که متغیر مدیریت ریسک دارای اثر استاندارد شده ۱۱۹ و اثر استاندارد نشده ۱۱۷ بر متغیر اثربخشی سازمانی دارد. همچنین جدول شماره ۶ ضریب مسیر و اثر مستقیم مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی را نشان می دهد.

جدول شماره (۶) ضریب مسیر بین متغیر پنهان مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی

سطح معناداری	نسبت بحرانی	خطای معیار	اثر مستقیم استاندارد شده	اثر مستقیم استاندارد نشده	مسیر	
					اثربخشی سازمانی	مدیریت ریسک
۰/۰۱	۴/۵۷۵	۰/۳۷	۰/۱۹۰	۰/۱۶۸		

نتایج جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی در سطح ۰/۰۱ اثر مستقیم معناداری دارد. اثر مستقیم استاندارد شده مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی برابر ۰/۱۹ می‌باشد که این ضریب نشان می‌دهد که چنانچه متغیر مدیریت ریسک به اندازه یک انحراف استاندارد افزایش یابد اثربخشی سازمانی نیز به اندازه ۰/۱۹ انحراف استاندارد افزایش می‌یابد. مدیریت ریسک به طور کلی و به تنهایی ۳/۶ درصد از کل واریانس اثربخشی سازمانی را تبیین می‌کند.

فرضیه فرعی اول: شرکت پخش البرز از نظر میزان توسعه مالی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

برای پاسخ به این سوال نیز بر اساس آزمون تی تک به توصیف وضعیت توسعه مالی و هر یک از مولفه های آن پرداخته شده است. بر اساس استاندارد مورد نظر نتایج بدست آمده حاصل از میانگین (۱ تا ۲/۳۳) را در وضعیت نامطلوب، (۲/۳۴ تا ۳/۶۶) را در سطح نسبتاً مطلوب و (۳/۶۷ تا ۵) را در وضعیت مطلوب ارزیابی می‌کنند، لازم به ذکر است که میانگین هر مؤلفه با میانگین فرض جامعه یعنی عدد ۳ مقایسه شده است.

جدول شماره ۷. وضعیت توسعه مالی و مولفه های آن

توسعه مالی و مولفه های آن	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t	وضعیت	
توسعه مالی	۳/۲۷	۰/۲۶۳	۰/۰۷۴	۷/۰۶	نسبتاً مطلوب	
ابعاد	کمیت و کیفیت ارتباط	۴/۲۷	۰/۶۰۷	۰/۰۲۰	۵/۵۵	نسبتاً مطلوب
	کارآیی سازمانی	۴/۰۳	۰/۵۶۵	۰/۰۲۵	۲/۹۲	نسبتاً مطلوب
	وفاداری مشتریان	۱/۶۰	۰/۶۳۷	۰/۰۲۱	۸/۲۹	نسبتاً مطلوب
	کیفیت ارائه خدمات	۴/۲۴	۰/۶۱۷	۰/۰۴۲	۵/۱۴	نسبتاً مطلوب

یافته‌های مربوط به جدول شماره (۷) حاکی از آن است که وضعیت توسعه مالی در شعب بانک پارسیان جنوب شهر تهران در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد. وضعیت این متغیر بر اساس نمره t (۷/۰۶) در سطح آلفای ($p < 0/01$) معنادار بوده است. همچنین نتایج نشان داد که وضعیت مؤلفه های توسعه مالی بر اساس نمره تی (کمیت و کیفیت ارتباط، ۵/۵۵؛ کارآیی سازمانی، ۲/۹۲؛ وفاداری مشتریان، ۸/۲۹، ۵/۱۴) در سطح آلفای ($p < 0/01$) معنادار بوده است. همچنین میانگین بدست آمده برای مؤلفه ها مذکور به ترتیب برابر با (، ۴/۲۴، ۱/۶۰، ۴/۰۳، ۴/۲۷) می‌باشد که نشان می‌دهد همه این مولفه ها در وضعیت نسبتاً مطلوبی قرار دارند.

فرضیه دوم: شرکت پخش البرز از نظر میزان اثربخشی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

جدول شماره (۸) شاخص های آمار توصیفی اثربخشی سازمانی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد
برنامه ریزی	۱۸۱	۳/۵۶۹۸	۰/۶۸۶۵۶	۰/۰۴۰۲۵
مدیریت	۱۸۱	۳/۱۸۴۹	۰/۴۲۰۲۴	۰/۰۲۴۶۳
توسعه سازمان	۱۸۱	۳/۶۹۹۰	۰/۶۱۳۰۵	۰/۰۳۵۹۴
آموزش نیروی انسانی	۱۸۱	۲/۹۵۸۸	۰/۷۶۱۱۴	۰/۰۴۴۶۲
نمره کل اثربخشی سازمانی	۱۸۱	۳/۱۴۱۰	۰/۳۵۳۸۲	۰/۰۲۰۷۴

جدول شماره (۹) آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین جامعه در بررسی اثربخشی سازمانی

وضعیت	Test Value = ۳					متغیر	
	فاصله اعتماد ۹۵٪ از میانگین		تفاوت از میانگین	سطح معناداری (دودامنه)	درجه آزادی		t
	بیشینه	کمینه					
نسبتاً مطلوب	۰/۶۴۹۰	۰/۴۹۰۵	۰/۵۶۹۷۶	۰/۰۰۰	۱۷۹	۱۴/۱۵۷	برنامه ریزی
نسبتاً مطلوب	۰/۲۳۳۴	۰/۱۳۶۴	۰/۱۸۴۸۸	۰/۰۰۰	۱۷۹	۷/۵۰۵	مدیریت
نسبتاً مطلوب	۰/۷۶۹۷	۰/۶۲۸۲	۰/۶۹۸۹۷	۰/۰۰۰	۱۷۹	۱۹/۴۵۰	توسعه سازمان
نا مطلوب	-۰/۶۴۳۹	-۰/۷۷۰۵	-۰/۷۰۷۲۲	۰/۰۰۰	۱۷۹	-۲۱/۹۸۹	آموزش نیروی انسانی
نسبتاً مطلوب	۰/۱۸۱۹	۰/۱۰۰۲	۰/۴۱۴۰۳	۰/۰۰۰	۱۷۹	۶/۸۰۰	نمره کل اثربخشی سازمانی

چون t محاسبه شده در مولفه های مورد بررسی برای آزمونهای دودامنه در سطح $۰/۰۵$ ، بزرگتر از مقدار بحرانی $t (۱/۹۶)$ می‌باشد، بنابراین فرض صفر در این آزمون مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین جامعه (نظری) رد می‌شود و با اطمینان $۹۵٪$ می‌توان گفت که میانگین نمونه با میانگین جامعه تفاوت معناداری دارد، و چون میانگین نمونه بزرگتر از میانگین جامعه است؛ در نتیجه از نظر افراد نمونه میزان اثربخشی سازمانی در شرکت البرز در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی می‌گردد.

در مولفه آموزش نیروی انسانی نیز چون مقدار t بزرگتر از مقدار بحرانی t (۱/۹۶) می باشد. بنابراین فرض صفر در این آزمون مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین جامعه (نظری) رد می شود و با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت که میانگین نمونه با میانگین جامعه تفاوت معناداری دارد، و چون میانگین تجربی کوچکتر از میانگین نظری است، در نتیجه از نظر افراد نمونه میزان اثربخشی سازمانی در مولفه آموزش نیروی انسانی نامطلوب ارزیابی می گردد.

تعیین وضعیت کاربرد مدیریت ریسک در شرکت پخش البرز. حد متوسط جامعه برای متغیر مورد مطالعه برابر با عدد ۳ در نظر گرفته شده است و برای مقایسه میانگین گروه نمونه در این متغیرها با ارزش متوسط جامعه، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده گردید که نتایج تحلیل در جدول ۱۰ ارائه شده است:

جدول ۱۰. تعیین وضعیت مدیریت ریسک با ارزش متوسط جامعه (= ۲/۵)

متغیر	میانگین	SD	اختلاف از ملاک	df	t	معنی داری
مدیریت ریسک	۲/۴۰	۰/۳۳	-۰/۱۰	۱۷۹	-۵/۲۵	۰/۰۰۱

نتایج جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد که کاربرد مدیریت ریسک در شرکت پخش البرز به صورت معناداری پایین‌تر از حد متوسط می باشد.

نتیجه گیری

یافته های آماری در خصوص بررسی فرضیه اصلی پژوهش نشان می دهد که مدیریت ریسک بر توسعه مالی اثر مستقیم و معناداری دارد (۰/۳۶). مقدار بدست آمده حاکی از اثر مستقیم مدیریت ریسک بر توسعه مالی می باشد. یافته های پژوهش حاضر با یافته های پژوهشی محرم زاده (۱۳۹۴) همخوانی دارد ایشان نیز گزارش کرده اند که مدیریت ریسک در سازمان بر جوسازمانی کارکنان اثر مستقیم و معناداری دارد. لی و چویی (۲۰۱۳) نیز در پژوهش خود مدیریت ریسک و اثربخشی سازمانی را تأیید می کند با آنکه شواهدی در خصوص اثر مستقیم مدیریت ریسک بر سلامت سازمانی در این پژوهش گزارش نشده است اما روشهای آماری همبستگی و رگرسیون موجود در این پژوهش احتمال رابطه مستقیم میان آنها را بیشتر می کند. هرچند که مطالعات کمی بر اثر مستقیم مدیریت ریسک بر توسعه مالی در قالب یک پژوهش دانشگاهی در شرکتها و مراکز خدماتی به انجام رسیده است؛ یافته پژوهشی حاضر در شرکت مورد پژوهش می تواند جزء یکی از اولین پژوهشهای انجام گرفته در کشور در این زمینه باشد که در سطح مراکز تولیدی و خدماتی همچون شرکت پخش البرز به انجام رسیده است بنابراین هر گونه بهبودی در کاربرد مدیریت ریسک می تواند سبب بهبود در ابعاد توسعه مالی در شرکت مورد پژوهش شود. همچنین نتایج تجزیه و تحلیل آماری در خصوص فرضیه اصلی پژوهش: "تأثیر مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی در شرکت پخش البرز" نشان می دهد که مدیریت ریسک؛ بر اثربخشی سازمانی اثر مستقیم و معنا دار دارد (۰/۱۹). گرچه این اثر ضعیف است اما حاکی از آن است که هرچه مدیریت ریسک در شرکتها کاربرد داشته باشد اثر آن بر اثربخشی سازمانی افزایش می یابد. پژوهشی که نشان دهنده اثر مستقیم مدیریت ریسک بر اثربخشی سازمانی باشد یافت نشد اکثر یافته های پژوهشی در حد اشاره به رابطه میان مدیریت ریسک، پرداخت حقوق و مزایا، ترفیعات شغلی و... بر رضایت شغلی، عملکرد شغلی و اثربخشی می باشد. یلماز و کوکلک بوکینی (۲۰۱۹) در پژوهش خود با تحلیل رگرسیون همزمان نشان داد که بین ارتقاء مدیریت ریسک در سازمان و عملکرد شغلی کارکنان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین خیر اندیش

سوادکوهی (۱۳۹۴) نیز به رابطه میان مدیریت ریسک و نشاط سازمانی پرداخته که اثر مستقیم آن را در پژوهش خود گزارش کرده است.

در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای در حال گذار، که دارای بازارهای مالی کمتر توسعه یافته بوده، شرکت‌های خدماتی نهادهای مهمی هستند که قادرند به واسطه گری مالی پرداخته و می‌توانند با ارائه روش‌های گوناگون به کاهش میزان ریسک سرمایه‌گذاری کمک کنند. توجه به ویژگیهای توسعه مالی عاملی است که در تحقق این امر کمک شایانی خواهد کرد. سازمانها با دارا بودن کارکنان با شاخص مطلوب ویژگیهای توسعه مالی می‌توانند در جذب مشتری، موفقیت در رقابت بین سازمانی و نیز جذب سرمایه به جهت انگیزه کافی کارکنان موفقتر باشند. می‌توان دریافت در مؤلفه‌های توسعه مالی؛ بعد کمیت و کیفیت ارتباط با مشتری میانگین ۴/۲۷ و انحراف معیار ۰/۶۰۷ بیشترین میانگین را در میان مؤلفه‌های توسعه مالی در شرکت پخش البرز تهیه خود اختصاص داده است. بنابراین می‌توان گفت که بیشترین درگیری کارکنان مورد مطالعه در بعد کمیت و کیفیت ارتباط با مشتری (از ابعاد چهار گانه توسعه مالی) می‌باشد. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده در مورد این فرضیه و نتایج حاصل این گونه استدلال می‌شود که در شرکت پخش البرز بیشترین درگیری را در راهبرد توسعه مالی می‌دانند.

پیشنهادهات:

با توجه به نقش و سهم بالای مدیریت ریسک در افزایش بهره‌وری سازمان به مدیران پیشنهاد می‌شود نسبت به بکارگیری و آگاهی افراد از این سازه برای ارتقاء کارایی سازمانی استفاده کنند.

با توجه به نتایج بدست آمده توصیه می‌شود که به منظور بهبود وضعیت کیفیت ارائه خدمات در شرکتها، مسئولان سازمان در راستای استقرار و تقویت آن همت گمارند و به عوامل زمینه ساز کیفیت ارائه خدمات و مؤلفه‌های آن توجه نمایند.

مدیران باید بدانند که سیستم مدیریت ریسک می‌تواند کارکنان را به درگیری در تحقق اهداف سازمانی تشویق نماید. تلاش جهت تحقق اهداف سازمانی می‌تواند باعث شود که کارکنان فقط اهداف عالی سازمان را در نظر گرفته و اعتقاد داشته باشند که مدیریت ریسک برای موفقیت آن‌ها لازم است. بنابراین در طراحی سیستم کاربرد انواع مدیریت باید ضوابط کاری مدیریت ریسک را به دقت تعریف کنند.

با توجه به نتایج بدست آمده در این پژوهش به مدیران و کارکنان شرکت مورد مطالعه پیشنهاد می‌شود جهت ارتقای انگیزش و بهره‌وری کارکنان از طریق تقویت ویژگی‌های اثربخشی سازمانی اقدام نمایند.

مدیران سازمان‌ها باید سعی کنند برنامه‌هایی را تدوین کنند که در آنها به ویژگیهای توسعه مالی توجه شود. عدم توجه به ویژگیهای توسعه مالی، انگیزش شغلی کارکنان را نیز تحت تأثیر قرار داده که این امر می‌تواند پاسخ‌های شغلی منفی مثل جابه‌جایی، ترک خدمت، استرس و ابراز انحراف‌های رفتاری مختلف را به دنبال داشته باشد.

منابع

۱. امیری، سعید، عبدی، رسول، پاک مراد، عسگر & اقدم مزعه، یعقوب. (۱۴۰۳). نقش مدیریت ریسک سازمانی در ریسک پولشویی سازمان ها. دانش سرمایه‌گذاری ۹۶-۷۹، (۵۱) ۱۳، .
۲. حسین زاده، محمدتقی (۱۳۹۸). بررسی رابطه مدیریت دانش و اثربخشی در کارکنان بانک ملت شهر تهران. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، شماره ۱۹، صص ۱۸-۲۳.
۳. رحمانی فضل، هادی. (۱۴۰۳). بررسی رابطه بین مصرف انرژی، توسعه مالی و درجه باز بودن تجاری در کشورهای خاورمیانه. دانش سرمایه‌گذاری، ۱۳ (۵۲)، ۳۴۵-۳۲۵. doi: 10. 30495/jik. 2023. 62760. 3690
۴. عارف منش، زهره؛ رامشه، منیژه و شکوهی، حامد. (۱۴۰۱) رابطه بین مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد شرکت با نقش مزیت رقابتی و سواد مالی. پژوهش‌های حسابداری مالی و ۷۹-۱۴، (۵۴)، حسابرسی.
۵. قربانی، امیرحسین، نوربخش، عسگر، & مظاهری، طهماسب. (۱۴۰۳). توسعه مدل تصمیم‌گیری چند معیاره برای مدیریت ریسک‌های عملیاتی نظام بانکداری کشور. دانش سرمایه‌گذاری، (۵۲) ۱۳، ۹۱۱-۹۳۸. doi: 10. 30495/jik. 2024. 13
۶. محرم زاده، فاطمه (۱۳۹۶). بررسی رابطه ساختار سازمانی، جو روانشناختی، فرهنگ سازمانی و خوش بینی تحصیلی در دانشگاه شهید بهشتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی 23255
7. Wickramasinghe, Manjula Bandara and Gunawardana, Kennedy, Cash Flow Risk Management Practices on Sustainable Financial Performance in Sri Lanka (March 13, 2018). International Journal of Arts and Commerce, Vol. 6, No. 8, November 2017. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3139402>
8. Muslih. M, (2019) , The Benefit of Enterprise Risk Management (ERM) On Firm Performance, Indonesian Management and Accounting Research, Vol 17 (02) , pp 169- 185.
9. Alzoub, A. (2020). The impact of corporate governance on the timeliness of corporate internet reporting by Egyptian listed companies, Managerial Finance, Vol. 34 No. 12, pp. 848-867.
10. Haider, L. , and Fang, C. (2019). Enterprise Risk Management and Firm Performance: A Contingency Perspective. Journal of Accounting and Public Policy, 28 (4) ,301-327
11. Leokas D, (2019). The impact of enterprise risk management on the marginal cost of reducing risk: Evidence from the insurance industry. Journal of Banking & Finance, V (43) , 247-261.

Investigating the Relationship Between Risk Management on Financial Development and Organizational Effectiveness in Alborz Broadcasting Company

---

Abstract

The present research was conducted with the aim of investigating the relationship between risk management on financial development and organizational effectiveness in Alborz Broadcasting Company. The research method was a descriptive survey. The statistical population of this research consists of all the employees of Alborz Broadcasting Company, numbering 380 people. The sample size was determined by 181 people based on the table of Karjesi and Morgan. Also, for the purpose of sampling, after estimating the sample size, the available random sampling method was used. In order to collect data, three standardized questionnaires were used to assess risk management, organizational effectiveness, and financial development assessment questionnaires. Content validity, construct validity, and confirmatory factor analysis, as well as the correlation coefficient of each tool, have been confirmed by the respected instructor, LISREL software, and Cronbach's alpha, respectively. The results of structural equations showed that risk management has a direct and significant effect on financial development and organizational effectiveness in the research company. The findings of the one-sample t-test indicated that in Alborz Broadcasting Company, the level of financial development and organizational effectiveness are in a relatively favorable situation (for financial development and organizational effectiveness). All findings also indicated that the only component of staff training Humanity is at an unfavorable level from the dimensions of organizational effectiveness.

Keywords: Risk Management, Financial Development, Organizational Effectiveness, Alborz Company

---